

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KREITI YA 10

**SEPEDI LELEME LA GAE
LEPHEPHE LA BORARO
NOFEMERE 2006**

MEPUTSO: 100

NAKO: 3 DIIRI

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 4.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka dikarolo tše NNE e lego, A, B, C le D.
2. KAROLO YA A ke ditaodišo, B ke ditšweletšwa tša tirišano, C ke ditšweletšwa tša kgakollo, D ke ditšweletšwa tša tsebišo, melaetša le mahlakorentši.
3. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlalathe.
4. Araba potšišo e TEE fela karolong ye nngwe le ye nngwe.
5. Thoma potšišo ye nngwe le ye nngwe letlakaleng le leswa.
6. Ngwala ka bothakga le mongwalo wa go balega.
7. Moithuti o tla fiwa meputso ya go rulaganya le go badišiša.
8. Sengwalwa se sengwe le se sengwe se rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya sengwalwa sa gago.
9. Hlokomela morero le sebopego sa sengwalwa se sengwe le se sengwe go ya ka go fapana ga dinyakwa tša sona.
10. Dingwalwa ka moka di ngwalwe ka Sepedi.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO 1**

Kgetha e TEE ya ditaodišo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya mantšu a (400 - 450) .

1. Malwetši ke a a bona, ge ele Twatši ye ya go Bolaya Mašole a Mmele (HIV/AIDS) ke tlhobaboroko thobela! Fegolla se borala mampša re lapa melala.
2. Selo se bohlokwa ka dipapadi ga se go fenya, eupša ke go ipshina ka papadi. A o kwana le taba ye? Tia di lle.
3. Seswana se rerešitše ge se re: "Nkabe ke namane ya morago". Wena o reng?
4. Morago ga gore ke arabišane le morutišigadi Dipholo ka tsela yeo, ke ile ka biletšwa ka kantorong ya hlogo ya sekolo. Ka gare ke hweditše morutišigadi a emaema bjalo ka mphe yeo e tšeetšwego mae. Hlaloša maikutlo a gago ge o bona tše ka moka o re botše le tše di diragetšego morago ga fao.

5. Go ya ka setšo sa Bathobaso, monna a ka nyala basadi ba bantši go ya ka moo a ratago. Na o bona e le taba ye botse?

(1 x 50) [50]

MEPUTSO KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE

POTŠIŠO 2

Kgetha se TEE sa ditšweletšwa tše di latelago, gomme o ngwale ka sona. Botelele ebe mantšu a 180 – 200):

1. Ngwala tša bophelo bja mohu bjalo ka ge bo tla tšwelela lenaneong la poloko ya kgaetšedi ya gago.
2. Sekolo sa lena se beakantše go swara moletlwana wa tshedimošo go bathuti ba mphato wa 10 le 11 ka bolwetši bja TBMM le PMK (HIV/AIDS). Ngwala lengwalo la taletšo leo o tla le romelago ba Kgoro ya tša Maphelo.
3. O thophile sefoka sa go ba moithuti yo mokaone dithutong tša maleme sekolong sa geno. Sekolo se rulagantše letšatši la kopano ya batswadi leo go lona o tla amogetšwago sefoka. O kgopetšwe go fa polelo ya go leboga. Re hlamele polelo yeo.
4. Pampiri ya "Sunday Times" e kwalakwaditše sekgoba sa mošomo wo o o nyakago. Romela lengwalo la boitsebišo (CV) femeng yeo.

(1 x 30) [30]

MEPUTSO YA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA KGAKOLLO TŠE KOPANA**POTŠIŠO 3**

Kgetha se **TEE** sa ditšweletšwa tše di latelago gomme o ngwale botelele bja mantšu a (80 – 100) ka sona:

1. O be o laetšwe go tšea melaetša ya mogala ka ofising ya motlatšahlogo. Re ngwalele o tee wa melaetša yeo.
2. Mogwera wa gago o sepetše sekolong pele se etšwa. Mo romele SMS o mo fe molaetša mabapi le baeng ba ba tlogo gosasa sekolong go tlo bapala kgwele ya maoto.
3. Romela poskarata go Radio Thobela lenaneong la 'O gole o gole gomme o lakaletše mogwera wa gago mahlatse le mahlogonolo ka ge a fetša mengwaga ye lesomehlano.

(1 x 10) [10]

MEPUTSO KAROLO YA C: 10**KAROLO YA D: DITŠWELETŠWA TŠA KGAKOLLO TŠE KOPANA****POTŠIŠO 4**

Kgetha setšweletšwa se TEE fela go tše di latelago gomme o ngwale botelele bja mantšu a (120 – 150) ka sona:

1. O mmapatši wa dillathekeng femeng ya Vodacom. Bapatša se sengwe sa dillathekeng tšeo, o šomiše mantšu ao a nago le maatlakgogedi go kwalakwatša le go tanya barekiši go reka sellathekeng seo.
2. O lemogile gore baswa ba motse wa geno ga ba na maitemogelo mo ditabeng tša HIV/AIDS. Bjale wena hlama phoustara yeo e nago le tshedimošo ka bolwetši bja HIV/AIDS.
3. Ka ge o le moetapele wa lekgotla la baithuti, o kgopetšwe go ba yo mongwe wa bao ba hlamago melao yeo e tla latelwago ke baithuti go thuša tshapedišong ya sekolo. Re ngwalele melao yeo.
4. Go kwalakwaditšwe phadišano ya bareti go kuranta ya *Seipone* gomme o nyaka ge sekolo sa geno se tsenela phadišano yeo. Tšweletša maphephetsebiši go baithuti go phatlalatša molaetša woo.

(1 x 10) [10]

MOPUTSO KAROLO YA D: 10**PALOMOKA YA MEPUTSO: 100**